

דיני הגעלת כלים¹

דינים כלליים

א. כבולעו כך פולטו- כלל נקט בידנו "כבולעו כך פולטו", הוי אומר שדרך הכשרתו של הכלי בצורה הדומה לדרך בה בלע הכלי (וכגון סיר שבישלו בו מרק יש להגעילו בתוך כלי ראשון, ואילו כלי ששפכו לתוכו מרק רותח די להגעילו בעירווי מכלי ראשון) וכמו שנבאר לקמן.

ב. ניקוי הכלי קודם הכשרתו- קודם הגעלתו של הכלי חובה לנקותו היטב כך שלא יישארו עליו כלל חלודה או שאריות מזון וכד'.

אמנם כלי שהכשרתו ע"י ליבון ולא ע"י הגעלה אין חובה לנקותו לפני ההגעלה בצורה מוחלטת.

ג. כלי שקשה לנקותו- כלי שדרך הכשרתו בהגעלה, אלא שקשה לנקותו (ולהכינו כראוי לתהליך ההגעלה) יכול לחילופין ללבנו במקומות המלוכלכים ואח"כ להגעיל את הכלי, אך כל זאת בתנאי שאין חשש שהכלי יתקלקל מחמת הליבון וכדלקמן. כלי שאי אפשר לנקותו וגם אי אפשר ללבנו במקום הלכלוך, יכול להשרותו בחומר חזק הפוגם (כאקונומיקה, מסיר שומנים, סודה קאוסטית וכד') ואח"כ יגעילו.

ד. ידיות הכלים- כלים עם ידיות יש לפרק מהם את הידיות ולנקות מתחתיהן, ואח"כ להגעיל את הידיות ע"י שיחבר אותן לסיר לפני ההגעלה ויגעילם יחד, או לחילופין יערה על הידיות רותחים מכלי ראשון, דין הברגים שמחברים את הידיות כדין הידיות.

אם הידיות מחוברות לכלי בצורה שאין אפשרות לפרקם, אפשר ללבן בליבון קל את החיבור בין הידיות לכלי או לחילופין להשרות את הכלי בחומר פוגם כאקונומיקה וכד' ואח"כ יכשיר את הכלי כשהידיות מחוברות אליו.

ה. כלי שעלול להתקלקל מחמת תהליך ההכשרה- כלי שישנו חשש שיתקלקל מחמת הכשרתו, אין להגעילו ואין להשתמש בו בפסח (דין זה נכון אפילו אם הכלי אינו חשוב בשביל בעל הכלי ולא אכפת לו אם הכלי יתקלקל).

ו. הגעלת כלי בן יומו- לכתחילה לפני הגעלת הכלי ישהה אותו 24 שעות ללא שימוש בחם (ואז נחשב הכלי "אינו בן יומו"), ובמקום צורך ישאל מורה הוראה כיצד ניתן להתיר להכשיר כלי בן יומו.

ז. ליבון כלים בני יומן- כלי שהכשרתו ע"י ליבון (ולא ע"י הגעלה) אין צריך להשהותו קודם ליבונו 24 שעות ללא שימוש, אלא יכול ללבנו כשהוא "בן יומו".

ח. כלי חמץ שלא השתמש בו זמן רב- גם כלי חמץ שלא השתמש בו זמן רב מאוד (אפילו יותר משנה) אין להתיר להשתמש בו בפסח ללא הגעלה.

כלים שונים וצורת הכשרתם (לפי סדר א' ב')

שם כלי	הכשרתו לפי הספרדים	הכשרתו לפי האשכנזים
אמייל	הגעלה בכלי ראשון ³	אין להגעיל לפסח ⁴
בקליט	אין להגעיל לפסח	כנ"ל לספרדים
גביע קידוש המשמש רק ליין	לא צריך להגעיל ודי לנקותו ⁵	כנ"ל לספרדים
זכוכית	לא צריך להגעיל ודי לנקותם	אין להגעיל לפסח ⁶
חרסינה	אין להגעיל לפסח	כנ"ל לספרדים

¹ נכתב ע"י הרב גיורא ברנר, בכל ספק ניתן לשאול בשמחה טלפון: 0507314581, דוא"ל: G7314581@OKMAIL.CO.IL

² ההלכות נכתבו בד"כ כפי הדעה היותר מקובלת בפוסקים, לעיתים ישנם דעות המקלות יותר או מחמירות יותר, לכן בכל מקרה של קושי או ספק מומלץ לשאול מורה הוראה.

³ עדיף להגעיל 3 פעמים.

⁴ ויש פוסקים שמתירים להגעילם וישאל מורה הוראה.

⁵ ויש מחמירים להגעיל מחשש בלביעת חמץ.

⁶ ואם לא משתמש בכלי זכוכית למאכלים חמים ישאל מורה הוראה.

ליבון קל או כיסוי בנייר כסף	עירווי רותחים מכלי ראשון	חצובה
לא תלבש אותה בשעה שעוסקת באוכל	הגעלה בכלי ראשון	טבעת שרגילה ללוש איתה בצק ⁷
ניקוי עם חומרים פוגמים (כאקונומיקה וכד') ועירווי רותחים מכלי ראשון ואח"כ ישים בתוכו כיור פלסטיק	עירווי רותחים מכלי ראשון ⁹	כיור חרסינה ⁸
כנ"ל לספרדים	עירווי רותחים מכלי ראשון	כיור מתכת
ליבון קל ע"י הדלקתם ברמת האש הגבוהה ביותר	עירווי רותחים מכלי ראשון	מבערים של כירי הגז ¹⁰
כנ"ל לספרדים	אין להגעיל לפסח	מחבת טיגון מטפולן
ליבון קל	הגעלה בכלי ראשון ¹¹	מחבת טיגון ממתכת
כנ"ל לספרדים	מעיקר הדין לא צריך להגעיל ¹² ונהגו להגעילו ע"י שירתיה בו מים עד שיגלשו ¹³ .	מיחם חשמלי
כנ"ל לספרדים	אם הניח עליו חמץ לחממו צריך הגעלה בכלי ראשון ¹⁴	מכסה של מיחם חשמלי
כנ"ל לספרדים	הגעלה בכלי ראשון	סירי בישול
כנ"ל לספרדים	הגעלה בכלי ראשון	סכין ¹⁵
כנ"ל לספרדים	אין להגעיל לפסח	פורצלן
אין להגעיל לפסח ¹⁶	לא צריך להגעיל ודי לנקותם	פיירקס (וכן דורלקס)
ידליקנה לכמה שעות או יכסנה בנייר כסף ¹⁷	עירווי מכלי ראשון	פלטה חשמלית
יש ללבנה בצד בו מונחים הסירים ¹⁸	עירווי מכלי ראשון	פלטת מתכת (בל"ך)
יכסנו בנייר כסף ²⁰	עירווי מכלי ראשון	שיש של המטבח ¹⁹

⁷ כתבנו את הדין לכתחילה, אמנם יש בזה הרבה דעות בפוסקים, וכן אם אינה רגילה ללוש איתה בצק הדין יותר קל, ויש לשאול מורה הוראה.

⁸ כשמנקה את הכיור יש להקפיד לנקות את החריצים שבין הכיור לשיש וכן לשפוך חומר פוגם לתוך הביוב של הכיור.

⁹ עדיף לערות 3 פעמים.

¹⁰ יש מקילים שהמבערים אינם צריכים כלל הכשר לפסח.

¹¹ והיינו במחבת של חמץ אך מחבת שבלעה איסור (כטרפה וכד') דינה חמור יותר.

¹² כיון שמשמש רק למים ואין בו חשש חמץ, אמנם אם חימם בתוכו חמץ חייב בהגעלה, ויש אומרים שגם אם יצק ממנו מים רותחים ע"ג חמץ חייב בהגעלה.

¹³ ויש אומרים שגם יזרים מים בברז של המיחם אחר שרתחו המים.

¹⁴ אך אם לא הניח עליו חמץ אין צריך הגעלה מעיקר הדין וכמו לעיל לגבי מיחם.

¹⁵ א. סכין העשוי מכמה חלקים (בהדבקה וכד') כך שאי אפשר לנקות במקום ההדבקה, לכתחילה אין להגעילו לפסח.

¹⁶ ב. סכין שחושש שיתקלקל בהגעלתו (כגון שחושש שההדבקה שלו תתקלקל) אין להגעילו.

¹⁷ ויש פוסקים שמתירים להגעילם וישאל מורה הוראה.

¹⁸ א. יש מצריכים גם לערות עליה מים רותחים.

¹⁹ ב. יש מצריכים בכל מקרה לכסות בנייר כסף.

²⁰ א. יכול ללבנה ע"י שיניח את הצד שהסירים מונחים עליו על הגז וידליק את כל הלהבות.

²¹ ב. וראוי לכסות אח"כ בנייר כסף.

²² המדובר הוא בשיש שלעתים מניחים עליו סירים רותחים (שיש שלעולם לא מניח עליו סירים רותחים דינו קל יותר).

²³ וראוי קודם שמכסנו: א. לנקותו עם חומר פוגם. ב. לערות עליו מים רותחים. ג. לייבשו היטב.